

İLİŞKİLERİ SÜRDÜRME STRATEJİLERİ ÖLÇEĞİ GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

THE STUDY OF RELIABILITY AND VALIDITY OF RELATIONSHIP MAINTANCE STRATEGIES SCALE

Fatma Selda ÖZ SOYSAL¹ - Aslı UZ BAŞ² - Ferda AYSAN³

Öz

Bu araştırmanın amacı, Canary ve Stafford (1992) tarafından geliştirilen İlişkileri Sürdürme Stratejileri Ölçeği'nin (İSSÖ) genç yetişkinlerden oluşan bir örneklemede geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır. Araştırma, Dokuz Eylül Üniversitesi'nde pedagojik formasyon eğitimi alan ve Eğitim Fakültesi'nin çeşitli bölümlerine devam eden dördüncü sınıf öğrencileri olan toplam 352'ü kız,126'i erkek olmak üzere toplam 478 öğrenci ile yürütülmüştür. İSSÖ'nün beş faktörlü yapısı doğrulayıcı faktör analizi yöntemi ile test edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, İSSÖ'nün beş faktörlü yapısının doğrulandığını göstermiştir. Ayrıca ölçeğin dil geçerliği de incelenmiştir. Ölçeğin güvenilirlik çalışması, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ve iç tutarlılık katsayısı ile hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar, İSSÖ'nün genç yetişkinlerde ilişkileri sürdürme stratejilerini değerlendirmek üzere geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabileceğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: İlişki, sürdürme, doğrulayıcı faktör analizi, güvenilirlik.

Abstract

The purpose of this study was to explore validity and reliability of the Relationship Maintenance Strategies Scale (RMSS) which was developed by Canary ve Stafford (1992) in a sample of young adults. The research has been conducted on 478 (352 female, 126 male) university students who attended pedagogical formation training at Dokuz Eylül University and fourth grade students who attended various departments of Faculty of Education. The five factor structure of the RMSS was tested by means of confirmatory factor analysis method. The findings indicated that the five factor model is supported by using the confirmatory factor analysis. The language validity of the scale is also examined. The reliability of RMSS was examined with test-retest reliability and internal consistency methods. Results showed that the scale can be used for measuring relationships maintenance strategies in young adults.

Keywords: Relational, maintenance, confirmatory factor analysis, reliability.

¹ Doç.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, selda.oz@gmail.com,
Orcid: 0000-0001-5406-7786

² Prof.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, asliuzbas@gmail.com,
Orcid: 0000-0001-8307-6198

³ Prof.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, aysanferda@gmail.com,
Orcid: 0000-0003-1396-3183

1. GİRİŞ

İlişki biliminin temel amaçlarından birisi sağlıklı ilişkileri destekleyen etmenleri anlamaktır (Ogolsky ve Bowers, 2013). Birçok araştırma, mutlu ve istikrarlı bir ilişki için ilişkileri sürdürmenin önemli rol oynadığını göstermektedir (Weiser ve Weigel, 2016). İlişkileri sürdürme, değerli olan bir ilişkiyi devam etmesini sağlamak, ilişkinin zayıflamasını önlemek, ilişkiyi geliştirmek ya da ilişkiyi onarmak ve yeniden kurmak için birbirinin içine geçmiş davranışlar olarak görülmektedir (Stafford,1994). Dindia (2000) ise ilişki sürdürmeyi, bir ilişkinin korunmasına yardımcı olan davranışsal dinamikler olarak tanımlanmıştır. İlişki sürdürme davranışlarının, bir ilişkinin statükosunu, gelişimi sürdürmesine ve ilişkilerin bozulmasını önlemeye yardımcı olduğu söylenebilir (Dindia ve Canary, 1993). Bu davranışlar rutin olarak veya stratejik olarak yapılabilirler (Dainton ve Stafford, 1993). Rutin davranışlar ilişkiyi sürdürme niyeti olmadan, ilişkiyi sürdürme işlevine örtülü bir şekilde hizmet eden günlük etkileşimleri içeren davranışlardır. Bununla birlikte stratejik davranışlar ise ilişkiyi sürmek için belli bir niyetle yapılan davranışlardır (Dainton ve Stafford, 1993). Canary ve Stafford (1992) ilişkileri sürdürme davranışlarının beş temel türünü tanımlamışlardır. Bu davranışlar sırasıyla pozitiflik (eşine karşı neşeli ve olumlu davranışlar, eleştirmemek), açıklık (kendini açmak ve ilişki hakkında konuşmak), güvenceler (bağlılık, sevgi ve sadakat), sosyal ağlar (destek sağlamak ve ilişkiyi eğlenceli hale getirmek için arkadaşlarla birlikte olmak) ve görev paylaşımıdır (ilişkinin yürütülmesi için yerine getirilen sorumluluklar) (Canary ve Stafford, 1992).

İlişki sürdürmeyle ilgili yapılan araştırmaların, evlilikler (Adams ve Baptist, 2012; Dainton, 2015; Ramirez, 2008; Weigel ve Ballard-Reisch,2008), eşcinsel çiftler (Gutierrez, 2004; Haas ve Stafford, 2005; Ogolsky,2009), arkadaşlıklar (Messman, Canary ve Hause, 2000; Oswald ve Clark, 2006) ve kardeş ilişkileri (Myers ve Goodboy, 2010) gibi farklı ilişki bağlamında içerisinde incelendiği görülmektedir. Diğer yandan konuyla ilgili araştırmaların ilişkiyi sürdürme davranışlarının bireylerin ilişki doyumunu arttığını göstermektedir (Weiser ve Weigel, 2016). Stafford ve Canary (2006), eşinin ilişki doyumunun pozitiflik, açıklık, güvence, sosyal ağ ve paylaşılan davranışlarla ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Ramirez (2008) bireyin eşlerine bağlılık düzeyleri ile ilişkileri sürdürme stratejilerinden olan güvenceler ve pozitiflik arasında anlamlı bir ilişki olduğunu diğer yandan açıklığın kullanımının ise bağlılıkla negatif yönde bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Weigel ve Ballard-Reisch 'ın (2008) yapmış oldukları bir başka çalışmada ise bağlılık ve ilişki doyumunu ile bireylerin kullandığı ilişkileri sürdürme stratejilerinin beşiyle de pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

Weiser ve Weigel (2016) tarafından yapılan diğer bir araştırma sonucunda ilişkiyi sürdürme davranışları (pozitiflik, açıklık, güvenceler, sosyal ağ ve görev paylaşımları) ile ilişki doyumunu arasında da pozitif yönde ilişki bulunurken, ilişkiyi sürdürme davranışının romantik ilişkilerde öz yeterlilik ile ilişki doyumunu arasında aracılık yaptığını göstermektedir. Weigel, Weiser ve Lalasz (2017) tarafından yapılan diğer bir araştırma sonucuna göre ise ilişkileri sürdürme stratejilerinin ilişki amaçları, ilişki doyumunu ve hayal kırıklığı arasındaki aracılık ettiği aynı zamanda ilişki amaçlarının, ilişkiyi sürdürme süreci üzerinde önemli bir rol oynadığını belirlemişlerdir Ogolsky ve Bowers (2013) yapmış oldukları meta analiz çalışmasında, çeşitli ilişkiler açısından değerlendirilen 35 araştırmayı incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre ilişkiyi sürdürme stratejilerinden pozitiflik ve güvenceler alt boyutlarının ilişki doyumunu, bağlılık, karşılıklı kontrol, sevgi, ilgi arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu, ilişki süresi ile arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu, açıklık, sosyal ağlar ve görevlerin paylaşımı alt boyutlarıyla ise anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamıştır (Ogolsky ve Bowers, 2013).

Dainton (2007) 179 evli çiftle yürütmüş olduğu bir çalışmada bağlanma stilleri ve ilişki sürdürme stratejileri arasında ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonuçları, güvenli bağlanma stili ile ilişki sürdürme stratejileri arasında pozitif yönde bir ilişki bulunurken, ilgisiz bağlanma ile ilişkiyi sürdürme davranışı arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu göstermektedir. Adams ve Baptist (2012) ise ilişki sürdürme stratejilerinden pozitiflik, güvenceler ve görevlerin paylaşımı ile eşlerine endişeli ve kaçınılmalı bağlanma arasında negatif yönde ilişkili olduğu, açıklığın ise bağlanma stili ile anlamlı düzeyde bir ilişkisi bulunmadığını ortaya koymuşlardır. Xia (2013) ilişkileri sürdürme stratejilerinden açıklık ve güvencelerin ilişki belirsizliğini azaltmada yardımcı olduğunu belirtmektedir.

Konuyla ilgili diğer bir önemli değişken ise ilişki süresidir. İlişki süresinin dikkate alınmalıdır çünkü ilişkinin gelişim süreci boyunca nasıl değiştiği hakkında bilgi sağlayabilir. Bazı çalışmalar, ilişkilerin sürdürülmesi ve ilişki süresi arasında negatif bir ilişki olduğunu gösterirken (Dainton, 2000; Ogolsky, 2009; Weigel ve Ballard-Reisch, 1999), diğer araştırma sonuçları ise ilişki süresi ile ilişkileri sürdürme stratejileri arasında ise hiçbir ilişki yoktur (Dailey, Hampel ve Roberts, 2010). Dainton'a (2008) göre araştırmalar arasındaki bu tutarsızlığın olası bir nedeninin ilişkileri sürdürme stratejileri ile ilişki süresinin boylamsal araştırmaların eksikliğinden doğrusallık test edilememiştir

Son yıllarda Türkiye'de boşanma oranlarının artışı (TÜİK, 2017) göz önüne alındığında ilişkileri sürdürme stratejilerinin altında yatan motivasyonu, davranış özelliklerini ile çiftler arasındaki iletişimi stilleri anlayarak, bireylerin anlamlı ve doyumlu ilişkiler geliştirilmesine yardımcı olmanın önemli olduğu görülmektedir. Yurt dışında, ilişkiyi sürdürme stratejileriyle ilgili yapılan araştırmalarda Canary ve Stafford'un (1992) tarafından geliştirilen “İlişki Sürdürme Stratejisi Ölçeği” nin kullanıldığı görülmektedir. Konuyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde bu ölçeğin 20 yılın üzerinde yaygın olarak kullanıldığı gözlenmektedir (Stafford, Dainton, Haas, 2000). Türkiye'de ilişkileri sürdürme konusunda alan yazında herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu noktada Türkiye'ye bir ölçme aracının kazandırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı, Canary ve Stafford'un (1992) tarafından geliştirilen “İlişki Sürdürme Stratejisi Ölçeği”nin (İSSÖ) Türkçe'ye uyarlaması ve geçerlik, güvenilirlik çalışması yapmaktır.

2. YÖNTEM

Çalışma Grubu

Çalışmanın katılımcıları 2017- 2018 akademik yılı Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nin çeşitli bölümlerine devam eden dördüncü sınıf öğrencileri ile aynı yıl pedagojik formasyon eğitimi alan, yaşları 20 ile 34 arasında (genel \bar{x} =25.45, sd =40.45; kız \bar{x} = 25.24, sd =3.32; erkek \bar{x} =25.67, sd =3.09) değişen 352'ü kız (%73.26), 126'i erkek (%26.4) olmak üzere toplam 478 öğrenciden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

İlişkiyi Sürdürme Stratejileri Ölçeği (İSSÖ): Canary ve Stafford (1992) tarafından geliştirilen “İlişkiyi Sürdürme Stratejileri Ölçeği” (İSSÖ) toplam 29 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri, 1 (kesinlikle katılmıyorum), 5 (ne katılıyorum ne katılmıyorum), 7 (tamamen katılıyorum) arasında puanlan likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin beş alt boyutu bulunmaktadır. Bu boyutlar sırasıyla pozitiflik (on madde örn; “Etkileşimlerimizin çok zevkli olması için çaba gösteririm”), açıklık (altı madde örn; “Duygu ve düşüncelerini bana açması için onu

cesaretlendiririm”), güvenceler (dört madde örn; “Ona olan bağlılığımy vurgularım”), sosyal ağlar (dört madde örn; “Ortak arkadaşlarımızla zaman geçirmekten hoşlanırım”) ve görev paylaşımıdır (beş madde örn; “Evle ilgili sorumluluklarımı yerine getiririm”) (Canary ve Stafford, 1992). Ölçek, ortalama 14.27 yıllık evli (sd=11.82) yaş ortalaması 39 (sd=11.88) olan iki yüz çifte uygulanmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı alt boyutlarına göre sırasıyla pozitiflik için .89, açıklık için .86, güvenceler için .79 , sosyal ağlar için .85 , görev paylaşımı için .91 ve toplam ölçek için ise 0.95 olarak bulunmuştur (Canary ve Stafford, 1992). Ölçekten alınan yüksek puanlar ilişkileri sürdürme davranışının yüksek olduğunu göstermektedir.

İşlem

Öncelikli olarak ölçeğin Türkçe’ye uyarlama çalışmasının yapılması için ölçeği geliştiren araştırmacılardan izin alınmıştır. Daha sonra ölçek, araştırmacılar tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bu çeviriler hem Türkçe hem de İngilizce diline hâkim olan Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanından an en az doktora derecesine sahip üç öğretim üyesi tarafından tekrar incelenmiştir. Öğretim üyelerinin geribildirimleri doğrultusunda ölçek maddeleri üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Türkçe’ye çevrildikten sonra Türkçe formları tekrar İngilizce’ye çevrilerek orijinal ölçek maddeleri ile karşılaştırıldığında eş değer oldukları görülmüştür. Daha sonra ölçek yeniden değerlendirilmek üzere, tekrar bu öğretim üyelerine gönderilmiştir. Öğretim üyelerinin, ölçekle ilgili son değerlendirmelerindeki uyumu göz önüne alınarak son şekli verilmiştir. İlişkileri Sürdürme Stratejileri Ölçeği’nin dil geçerliğini belirlemek amacıyla Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, İngilizce öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinden 52 kişilik gruba ölçeğin orijinal formu ve Türkçeye uyarlanmış formu 3 hafta arayla uygulanmıştır. Öte yandan, ölçeğin güvenilirliği test-tekrar güvenilirliğini sınamak için ölçek 120 kişiden oluşan bir gruba iki hafta arayla tekrar uygulanmıştır. Öğrencilerin ölçekleri yanıtlamaları yaklaşık 20-25 dakika sürmüştür. Uygulama araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

İlişkileri Sürdürme Stratejileri Ölçeği’nin Türkçe formunun güvenilirlik ve geçerlik analizlerinin yapılması amacıyla ölçeklerden elde edilen veriler, SPSS 23.0 programına aktarılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik analizini yapmak amacıyla öncelikle ölçeğin toplam puanının ve alt boyutlarının Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach alfa katsayısının ve test tekrar test ve dil geçerliği için korelasyon katsayısının hesaplanmasında SPSS 23. 0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğinin belirlenmesi amacıyla da Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. DFA analizinin yapılmasında Lisrel 8.71 (Jöröskog ve Sörbom, 2004) programı kullanılmıştır.

İlişkileri sürdürme stratejileri ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin analizlerden önce bazı betimsel istatistikler hesaplanmış ve Tablo 1.’de verilmiştir.

Tablo 1. İlişkileri Sürdürme Stratejileri Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler.

Boyutlar	n	\bar{x}	sd	sd ²	Çarpıklık		Basıklık	
					Katsayı	Se	Katsayı	Se
Pozitiflik	478	48.26	0.80	0.64	-.06	.11	-.83	.22
Açıklık	478	29.57	0.51	0.26	-.07	.11	-1.06	.22
Güvenceler	478	20.27	0.35	0.12	-.06	.11	-1.05	.22
Sosyal Ağlar	478	19.12	0.33	0.108	-.05	.11	-1.0	.22
Görev Paylaşımı	478	25.56	0.45	0.20	-.07	.11	-.95	.22
Toplam	478	142.80	2.3	5.29	-.78	.11	-.93	.21

Tablo 1 incelendiğinde, ölçeğin alt boyutlarına göre ortalama ve standart sapmaların 19.12 ± 0.33 ile 48.26 ± 0.80 arasında değiştiği görülmektedir. Çarpıklık katsayıları -0.6 ile -.07 ve basıklık katsayıları ise -0.83 ile -1.06 arasındadır. Tabachnic ve Fidell'e (2015) göre çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1.5 olarak çıkması verilerin normal dağıldığını göstermektedir. Elde edilen değerler incelendiğinde verilerin normal dağılım varsayımını karşıladığı düşünülmektedir.

Yapı Geçerliliği

Canary ve Stafford (1992) tarafından geliştirilen orijinal ölçek beş boyutludur. Eldeki çalışmanın amaçlarından biri beş boyutlu olan orijinal yapının Türkçe sürümü için yapı geçerliliğini sınamaktır. Bu amaçla doğrulayıcı faktör analizinden yararlanılmış ve ilk analizler orijinal beş boyutlu yapıyı sınamak için gerçekleştirilmiştir.

478 yanıtlayıcının verilerine dayanarak beş boyutlu modele ilişkin diyagram ve standardize edilmiş faktör yükleri ile faktör yüklerinin anlamlılığını test etmek için t değerleri, ayrıca model-veri uyum indeksleri hesaplanmıştır. Maddelerin faktör yüklerinin 0.37 ile 2.69 arasında değiştiği gözlenmiştir. 29 maddelik ve toplam beş boyuttan oluşan İSSÖ'nin standardize edilmiş madde faktör yüklerine ilişkin t değerleri 3.89 ($p < 0.01$) ile 27.85 ($p < 0.01$) arasında değişmektedir. Ölçeğin alt boyutlarından pozitiflik alt boyutunun faktör yüklerinin 0.37 ile 2.39 arasında değiştiği, açıklık alt boyutunun faktör yüklerinin 2.31 ile 2.69 arasında değiştiği, güvenceler alt boyutunun faktör yüklerinin 1.79 ile 1.94 arasında değiştiği, sosyal ağlar alt boyutunun faktör yüklerinin 1.78 ile 1.80 arasında değiştiği, görev paylaşımı alt boyutunun faktör yüklerinin ise 1.74 ile 1.96 arasında değiştiği gözlenmiştir.

Ölçeğin beş boyutlu yapısına ilişkin model veri uyumunu gösteren indeksler Tablo 2'de verildiği gibidir.

Tablo 2. İlişkileri Sürdürme Stratejileri Ölçeği Uyum İyiliği Testlerine İlişkin Değerler

χ^2/sd	NFI	NNFI	SRMR	CFI	AGFI	RMSEA	RMSEA için GA %90
3.6	0.98	0.99	0.07	0.98	0.8	0.07	0.074 - 0.078

Tablo 2'te verilen uyum indekslerinden ki-kare (χ^2/sd) değerinin 0 ile 2 arasında bulunmasını modelin iyi (Shermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003), 2 ve 4 arasında bulunmasını ise modelin kabul edilebilir uyum gösterdiği (Haigh, Moore, Kashdan, ve Fresco, 2011) şeklinde değerlendirmek mümkündür. Bu durumda, İSSÖ'nin beş boyutlu yapısına ilişkin hesaplanan ki-kare değeri ($\chi^2/sd=3.6$, $p < 0.05$), modelin kabul edilebilir düzeyde uyum göstermiş olduğu şeklinde yorumlanabilir. Diğer yandan, uyum indekslerinden NFI ve CFI'nin 0.95'ten, NNFI'nin

ise 0.97'den büyük veya eşit olmasının ayrıca, SRMR ve RMSEA indekslerinin de 0.05'ten küçük veya eşit olmasının iyi uyuma, 0.05 ile 0.10 arasında bulunmasının ise kabul edilebilir uyuma (Haigh, Moore, Kashdan, ve Fresco, 2011; Hu ve Bentler, 1999; Shermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003) işaret ettiği söylenebilir. Bu bilgiler çerçevesinde, İSSÖ'nin beş boyutlu yapısına ilişkin hesaplanan NFI (0.98), NNFI (0.99) ve CFI (0.98) indekslerine göre modelin iyi, diğer yandan, RMSEA (0.07) ve SRMR (0.07) indekslerine göre ise kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdikleri ifade edilebilir. İSSÖ'nin geçerlik çalışması kapsamında yapılan doğrulayıcı faktör analizine ilişkin diyagram Şekil 1'de verilmiştir.

Dil Geçerliği

Araştırmada İlişkileri Sürdürme Stratejileri Ölçeği'nin dil geçerliğini belirlemek amacıyla Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, İngilizce öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinden 52 kişilik gruba ölçeğin orijinal formu ve Türkçe'ye uyarlanmış formu 3 hafta arayla uygulanmıştır. İki uygulama sonucunda elde edilen korelasyon katsayısı $r = 0.88$ 'dir. Bu durum ölçeğin uyarlanmış formu ile orijinal formunun aynı yapıyı ölçtüğüne işaret etmektedir.

İSSÖ'nin Güvenirliği

Güvenirlik bir ölçme aracının duyarlı, tutarlı ve tesadüfi hatalardan arınık ölçümler vermesi (Yurdabakan, 2008) olarak tanımlanmaktadır. Eldeki çalışmada İSSÖ'nin güvenirligine, test-tekrar ve Cronbach alfa iç-tutarlılık kestirme yöntemleriyle bakılmıştır. Bu amaçla, ölçek 120 kişilik bir grup üzerinde gerekli koşullar sağlanarak iki hafta arayla uygulanmış ve test-tekrar güvenilirlik katsayısı 0.95 ($p < 0.01$) olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin iç-tutarlılık kestirme yöntemine göre hesaplanan Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları hem toplam ölçek hem de alt ölçekleri için ayrı ayrı gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. İlişkileri Sürdürme Stratejiler Ölçeği Güvenirlik Katsayıları

Boyutlar	İç-tutarlılık Güvenirlik Katsayısı
Pozitiflik	0.95
Açıklık	0.96
Güvenceler	0.96
Sosyal Ağlar	0.95
Görev Paylaşımı	0.97
Toplam	0.98

Bununla birlikte ölçek 120 kişilik gruba 2 hafta arayla uygulanmış ve bu iki uygulama sonucunda grubun ölçeklerden aldıkları toplam puanlar arasındaki korelasyona bakılmıştır. Test tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.87 ($p < 0.01$) olarak belirlenmiştir. Test tekrar test güvenilirliği için yeterli düzeyde olduğu görülmüştür.

3. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı, Canary ve Stafford (1992) tarafından geliştirilen “İlişkileri Sürdürme Stratejileri Ölçeği” nin (İSSÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılarak Türkçe'ye uyarlanmasıdır. Bu amaç doğrultusunda İSSÖ'nin geçerliği; yapı geçerliği ve dil geçerliği çalışmalarıyla belirlenmiştir. Ölçeğin güvenirligine ilişkin olarak ise iç tutarlılık ve test tekrar test güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliği çalışması kapsamında kanıt elde etmek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Bu analiz sonucunda kabul edilebilir düzeylerde model-veri uyum indeksleri elde edilmiştir. İSSÖ'nin beş boyutlu yapısına ilişkin hesaplanan ki-kare değeri

($\chi^2/sd=3.6$, $p<0.05$), modelin kabul edilebilir düzeyde uyum göstermiş olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte İSSÖ'nin beş boyutlu yapısına ilişkin hesaplanan NFI (0.98), NNFI (0.99) ve CFI (0.98) indekslerine göre modelin iyi, diğer yandan, RMSEA (0.07) ve SRMR (0.07) indekslerine göre ise kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdikleri ifade edilebilir (Haigh, Moore, Kashdan, ve Fresco, 2011; Hu ve Bentler, 1999; Shermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003) Aynı zamanda yapılan DFA ile ölçeğe ilişkin orijinali beş faktörlü yapı Türk öğrencilerle de doğrulanmıştır. Dil geçerliği için 52 kişilik gruba ölçeğin orijinal formu ve Türkçe'ye uyarlanmış formu 3 hafta arayla uygulanmıştır. Ölçeğe ilişkin dil geçerliği kapsamında yapılan çalışmada iki uygulama sonucunda elde edilen katsayı 0.88 olarak belirlenmiştir. Bu durum ölçeğin uyarlanmış formu ile orijinal formunun aynı yapıyı ölçtüğüne işaret etmektedir.

Toplam 29 maddeden oluşan İSSÖ'nin orijinalinin Cronbach alfa katsayısı alt boyutlarına göre sırasıyla pozitiflik için 0.89, açıklık için 0.86, güvenceler için 0.79, sosyal ağlar için 0.85, görev paylaşımı için 0.91 ve toplam ölçek için ise 0.95 olarak bulunmuştur (Canary ve Stafford, 1992). Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında ise Cronbach alfa katsayısı alt boyutlarına göre sırasıyla pozitiflik için 0.95, açıklık için 0.96, güvenceler için 0.96, sosyal ağlar için 0.95, görev paylaşımı için 0.97 ve toplam ölçek için ise 0.98 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değer ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve orijinal yapı ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Ayrıca test tekrar test çalışması kapsamında elde edilen $r=0.87$ korelasyon katsayısı ölçeğin güvenilir olduğunun bir diğer göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada İSSÖ'nin bazı psikometrik özellikleri incelenmiş, bulgular aracın kullanılabilir olduğunu göstermiştir. Buna karşın bu araştırmanın bazı sınırlılıkları vardır. Örnekleme yer alan bireyler yalnızca Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde eğitim öğretim gören bekar öğrencilerden oluşmaktadır. İleride yapılacak çalışmalarda değişik illerde yer alan farklı yaş ve farklı medeni duruma sahip örneklem gruplarının tercih edilmesi İSSÖ'ne ilişkin daha fazla bilgi elde edilmesini sağlayacaktır.

Uzun yıllar boyunca kişilerarası ilişkilerde uzman kişiler romantik ilişki içinde olan çiftlerin ilişkilerini nasıl sürdürdükleri konusunda araştırma yapmışlardır (Canary ve Dainton, 2006). Bu çalışmaların büyük bir çoğunluğunun ilişkiyi sürdürme davranışını, olumlu iletişim ve Stafford ve Canary'nin ilişkiyi sürdürme davranışlarında olarak tanımladıkları pozitiflik, açıklık, güvenceler, sosyal ağlar ve görevlerin paylaşımlarına odaklanarak araştırdıkları görülmektedir (Canary ve Stafford, 1992; Stafford ve Canary, 1991). Diğer yandan ilişkiyi sürdürmede olumlu davranışlar kadar olumsuz davranışlar da etkili olmaktadır (Dindia,2003). ilişkilerde aldatma, kaba ve kötü davranma gibi anti sosyal davranışlarda ilişkiyi sürdürmek için kullanılmaktadır (Messman, Canary ve Hause, 2000). Ayrıca bir çok araştırma ilişkiyi sürdürmede kaçınan davranışın da kullanıldığını ortaya koymaktadır (Dainton ve Gross, 2008). Popüler kültürde romantik ilişkiler içindeki çift etkileşimleriyle yapılan çalışmalarda ilişkileri sürdürmede negatif davranışların kullanıldığı görülmektedir (Anderegg, Dale ve Fox, 2014). Tüm bu nedenlerden dolayı ilişkiyi sürdürmede kullanılan negatif davranışların da Türk kültüründe araştırılması önemli görülmektedir.

İlişkiyi sürdürme stratejileri davranışlarıyla ilgili yurtdışında yapılan çalışmalar pozitiflik, güvenceler ve görevlerin paylaşımı olan alt boyutlarıyla ilişkiyi sürdürmenin daha fazla ilişkili olduğunu bunun yanı sıra açıklık alt boyutu ile daha az ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Ogolsky ve Bowers, 2013; Adams ve Baptist 2012). Türk kültüründe hangi boyut ya da boyutların daha fazla kullanıldığı ve ilişkiyi sürdürmede etkili olduğunun araştırılması önemli görülmektedir.

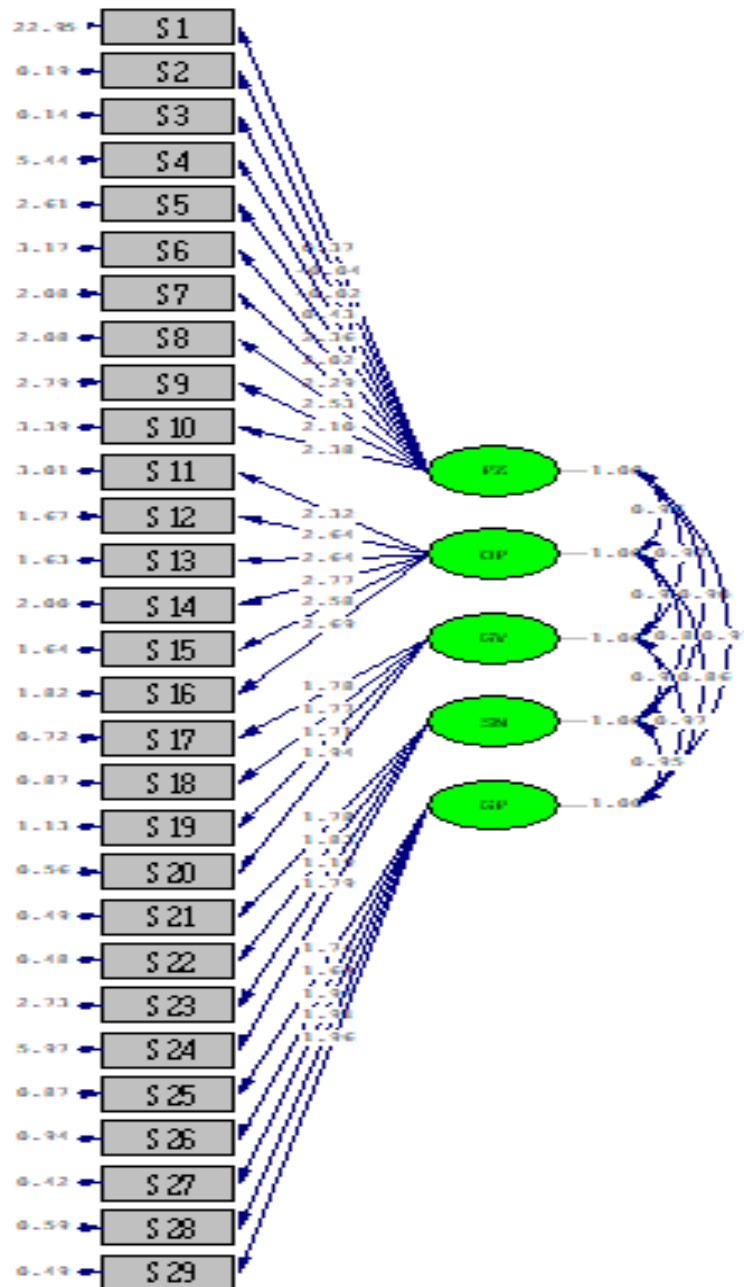
İlişkileri Sürdürme Stratejileri Ölçeği (İSSÖ) psikolojik danışmanlar ile evlilik ve aile danışmanlığı alanında çalışanlar tarafından kullanılabilir. Özellikle evlilik öncesi danışma sürecinde, bireylerin ilişkileri sürdürme stratejileri ile yapılacak deneysel çalışmalara katkı sağlayabilir. Aynı zamanda ilişki amaçları, bağlanma stilleri, çatışma çözme stratejileri, iletişim stilleri gibi konularla arasındaki ilişkilerin incelenmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Adams, R. D. ve Baptist, J. A. (2012). Relationship maintenance behavior and adult attachment: An analysis of the actor-partner interdependence model. *The American Journal of Family Therapy*, 40(3), 230-244. doi: 10.1080/01926187.2011.605047.
- Anderegg, C., Dale, K., ve Fox, J. (2014). Media portrayals of romantic relationship maintenance: A content analysis of relational maintenance behaviors on prime-time television. *Mass Communication & Society*, 17, 733-753. doi:10.1080/15205436.2013.846383
- Canary, D.J., ve Stafford, L. (1992). Relational maintenance strategies and equity in marriage. *Communication Monographs*, 59, 243-267. <http://dx.doi.org/10.1080/03637759209376268>.
- Canary, D. J. ve Dainton, M. (2006). Maintaining relationships. In A. L. Vangelisti & D. Perlman (Eds.), *The Cambridge handbook of personal relationships* (pp. 727-743). New York, NY:Cambridge University Press.
- Dailey, R. M., Hampel, A. D. ve Roberts, J. B. (2010). Relational maintenance in on-again/off-again relationships: An assessment of how relational maintenance, uncertainty, and commitment vary by relationship type and status. *Communication Monographs*, 77, 75-101
- Dainton, M. ve Stafford, L. (1993). Routine maintenance behaviors: A comparison of relationship type, partner similarity and sex differences. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10, 255-271.
- Dainton, M. (2007). Attachment and marital maintenance. *Communication Quarterly* 55, (3), 283-298. <http://dx.doi.org/10.1080/01463370701490083>.
- Dainton, M. ve Gross, J. (2008). The use of negative behaviors to maintain relationships. *Communication Research Reports*, 25, 179-191. <http://dx.doi.org/10.1080/08824090802237600>
- Dindia, K. ve Canary, D. J. (1993). Definitions and theoretical perspectives on maintaining relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10, 163-173.
- Dindia, K. (2000). Relational maintenance. In C. Hendrick & S. S. Hendrick (Eds.), *Close relationships: A sourcebook* (pp. 287-299). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dindia, K. (2003). Definitions and perspectives on relational maintenance communication. In D. J. Canary & M. Dainton (Eds.), *Maintaining relationships through communication: Relational, contextual, and cultural variations* (pp. 1-28). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Gutierrez, V. (2004). *Maintenance behaviors and conflict level, areas, and resolution strategies in same-sex couples*. Yayınlanmamış doktora tezi, University of California, California. USA .
- Haas, S.M. ve Stafford, L. (2005). Maintenance behaviors in same-sex and marital relationships: A matched sample comparison. *Journal of Family Communication*, 5, 43-60. http://dx.doi.org/10.1207/s15327698jfc0501_3.

- Ledbetter, A.M. (2009). Family communication patterns and relational maintenance behavior: Direct and mediated associations with friendship closeness. *Human Communication Research*, 35, 130–147. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1468-2958.2008.01341.x>.
- Messman, S. J., Canary, D. J. ve Hause, K. S. (2000). Motives to remain platonic equity, and the use of maintenance strategies in opposite-sex friendships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 17, 67–94.
- Merolla, A.J. (2012). Connecting here and there: A model of long-distance relationship maintenance. *Personal Relationships*, 19, 775–795. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1475-6811.2011.01392.x>.
- Myers, S.A. ve Goodboy, A.K. (2010). Relational maintenance behaviors and communication channel use among adult siblings. *North American Journal of Psychology*, 12, 103–116.
- Ogolsky, B.G. ve Bowers, J.R. (2013). A meta-analytic review of relationship maintenance and its correlates. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30, 343–367. <http://dx.doi.org/10.1177/0265407512463338>.
- Ogolsky, B. (2009). Deconstructing the association between relationship maintenance and commitment: Testing two competing models. *Personal Relationships*, 16, 99–115.
- Oswald, D. L. ve Clark, E. M. (2006). How do friendship maintenance behaviors and problem solving styles function at the individual and dyadic levels? *Personal Relationships*, 13, 333–348.
- Ramirez, A. (2008). An examination of the tripartite approach to commitment: An actor-partner interdependence model analysis of the effect of relationship maintenance behavior. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25, 943–965
- Stafford, L. ve Canary, D. J. (1991). Maintenance strategies and romantic relationship type, gender and relational characteristics. *Journal of Social and Personal Relationships*, 8, 217–242. <http://dx.doi.org/10.1177/0265407591082004>
- Stafford, L. ve Canary, D.J. (2006). Equity and interdependence as predictors of relational maintenance strategies. *Journal of Family Communication*, 6, 227–254. http://dx.doi.org/10.1207/s15327698jfc0604_1.
- Stafford, L., Dainton, M. ve Haas, S. (2000). Measuring routine and strategic relational maintenance: Scale revision, sex versus gender roles, and the prediction of relational characteristics. *Communication Monographs*, 67, 306–323.
- Tabachnick, B. G ve Fidell, L.S. (2015). Çev Ed: Baloğlu, M. Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Weigel, D. ve Ballard-Reisch, D. (1999). The influence of marital duration and the use of relationship maintenance behaviors. *Communication Reports*, 12, 59–70.
- Weigel, D.J. ve Ballard-Reisch, D.S. (2008). Relational maintenance, satisfaction, and commitment in marriages: An actor-partner analysis. *Journal of Family Communication*, 8(3), 212–229. <http://dx.doi.org/10.1080/15267430802182522>.
- Weigel, D.J., Weiser, D. A ve Lalasz, C.B. (2017). Testing Motivational Model of Relationship Maintenance: The Role of Approach and Avoidance Relationship Goals. *Western Journal of Communication*. 81(3), 341-361. <https://doi.org/10.1080/10570314.2016.1240372> [www.tuik.gov.tr\(2017\)](http://www.tuik.gov.tr(2017)). Türkiye İstatistik Kurumu. Boşanma oranları.
- Weiser, D.A. ve Weigel, D., J. (2016). Self-efficacy in romantic relationships: direct and indirect effects on relationship maintenance and satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 89, 152- 156. <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2015.10.013>.

Xia, S. (2013). *An investigation about relational maintenance strategies after discovery deception about infidelity*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Teksas Tech Üniversitesi. Teksas.USA.

Chi-Square=1322.72, df=367, P-value=0.00000, RMSEA=0.074